

Otázka: Vznik a vývoj opery, reformy, skladatelé či pěvecké osobnosti.

Předmět: Dějiny hudby

Přidal(a): Hana Netušilová

Vznik a vývoj opery - florentská camerata a barokní opera; operní reformy, slavné opery a jejich skladatelé, hlasové obory a pěvecké osobnosti.

Vývoj opery

- První opera vznikla v 16. století (Baroko) – vytvořil Jacopo Peri (Daphne)
- Vznik ve Florencii (Itálie)
- Hrála se o karnevalu 1597 – 1598
- Chudé nástroje
- **Florentská camerata - označení pro sdružení skladatelů, básníků, vědců a hudebních teoretiků**
 - Chtěli vrátit antickou tragédii na výsluní
 - Opera v moderním slova smyslu se zrodila v této společnosti
- Veškerý text zpíván sólisty za doprovodu malého souboru nástrojů – začalo se chodit na zpěváky
- **Další opera byla také od Periho - opera Euridice**
 - Sám Peri zpíval hlavní roli Orfea a na této opeře je doloženo, že se při ní diváci nudili k smrti
- **S Perim ve stejné době skládal jeho rival Gulio Caccini - napsal stejnou operu jako Peri (Euridice), měl stejné libreto**
 - Periho má větší dramatickosti a Cacciniho větší zpěvnost
- Dalším známým skladatelem oper byl Claudio Monteverdi – opery Orfeus, Ariadna (árie)

Nářek Ariadny)

- Italština jediný zpěvný jazyk
- Okolo poloviny 17. století byly centrem oper Benátky
- Roku 1637 bylo založeno první operní veřejné divadlo
- Hlavním hrdinou opery se stává sólista a začíná zde kult kastrátů
- Náměty z řecké historie a populárních literárních děl
- **Hodně benátským operám přispěl C. Monteverdi a Francesco Cavalli, který vytvořil 40 oper pro benátské jeviště**
 - Opery Svatba Thetidy a Pélea
- V 17. století se italská opera rozšířila do Německa
- Velký význam pro rozvoj opery v Německu mělo první veřejné operní divadlo otevřené roku 1678
- Nejvýznamnější skladatel této doby byl Reinhard Keiser – opery Octavia, Pyšný, svržený a znovu povznesený Kroisos
- **Italská opera se brzy dostala do Francie – důležitý italský skladatel Jean Baptista Lully**
 - Pro odlišení francouzské opery od italské používá Lully pojmenování tragédie lyrique
 - První vážná francouzská opera byla Kadmos a Hermiona
- Vznikl žánr oper-balet – převládá složka baletu nad dějem charakteristickým pro operu
- **V 18. století začal tvořit Antonio Vivaldi, který ve svých operách kladl důraz na dramatickou stavbu a úlohu recitativu**
 - Opera Zuřivý Roland
- Výhradně v Itálii působil český skladatel Josef Mysliveček – významný představitel barokní opery
- Opery Tamerián, Olympiáda
- Nejvýznamnějším a v současnosti nejhranějším barokním operním skladatelem je George Friedrich Händel – opera Rinaldo, Xerxés, Orlando
- V polovině 18. století je první reforma opery a její tvůrce Christoph Willibald Gluck s jeho operou Orfeus, Euridice (jde hlavně o krásu jednoduchosti hudby)
- **V Neapoli vzniká samostatný nový žánr opera buffa (zásluhu měl Rosini)**
 - Vznikla ze dvou pramenů
 - První byla zpravidla třítaktová opera komického obsahu a druhým bylo intermezzo – vkládá se mezi jednotlivé akty vážné opery
 - Typický byl buffolozní bas
 - Prvním géniem opery buffy byl Giovanni Battista Pergolesi – opery Zamilovaný bratr, Služka paní
- **V tomto období vznikla také comique a ballad opera – významným prvkem parodie vážné opery**

- První nejvýznamnější ballad operou je Žebrácká opera
- **V Německu se zase rozšířila tzv. singspiel - kombinace zpěvu s mluvenými dialogy**
 - Prvním mistrem německého singspielu byl Johan Adam Hiller
- **A. Mozart je nejvýznamnějším operním skladatelem pozdního 18. století**
 - Napsal dvě nejznámější opery žánrů vážných oper - Idomeneus a operu napsanou pro Prahu Titus
 - První italskou operou buffy napsal už ve 12 letech - Předstíraná prostoduchost
 - Jeho vrcholnými díly byly tři zralé komické opery - Figarova svatba, Don Giovanni, Takové jsou všechny
 - Figarova svatba - zhudebnění politicky kontroverzní komedie; poprvé uvedena ve Vídni
 - Don Giovanni - dokončil v Praze a dostalo se jí ve Stavovském divadle 29. října 1787 prvního provedení, kterému byl Mozart osobně přítomen
 - Jeho tehdejší triumf v Praze pomohl ke zmírnění jeho finančních problémů
 - Jeho poslední scénické dílo byla Kouzelná flétna - pohádkový děj založen na zednářské symbolice a filozofii; jedno z nejhranějších děl světového operního repertoáru
- V 19. století dostává opera vedle dosavadní reprezentační a zábavné funkce také funkci společenskou, vzdělávací a politickou
- Nastoupil romantismus a šíří se představa o opeře jako vrcholné a umělecké formě - narůstá význam dirigenta a vzniká též operní režie
- **V tomto období nastoupila skupina skladatelů tzv. Belcantové opery**
 - V jejich dílech se střídá hudební komedie s vysoce romanticky koncipovanými operami
 - Hlavním představitelem je Gioacchino Rossini, který nejvíce proslul s operou Lazebník sevillský, což je jedna z nejlepších komických oper, další jeho díla - Popelka a Straka zlodějka
- **Giuseppe Verdi - umělecký vůdce, nejvýznamnějším italským operním skladatelem 19. století**
 - Opery Nabucco, Ernani
 - Později přišla trojice výrazných lyrických děl - Rigoletto, Trubadúr, La Traviatta
 - Nejvýznamnější opera - Aida
- **Nová silná skladatelská generace - Mladá italská škola - nastoupila v 90. letech 19. století**
 - Předmětem opery se stávají vášnivé a brutální scény ze života lidí
 - Nejslavnějším skladatelem byl Giacomo Puccini - jeho opery Manon Lescaut, Tosca, Madam Butterfly a Děvče ze západu patří k nejoblíbenějším operám mezi diváky a interprety

- **Nová generace romantiků začíná usilovat o vytvoření německé národní opery**
 - Jako německá národní opera se prosadil Čarostřelec od Carla Maria von Webera
 - O něco později vzniká na podkladě domácího singspielu, francouzské opery comique a italské opery buffy, německá komická opera
- **Richard Wagner - největší operní skladatel 19. století**
 - Do vývoje opery zasáhl nejen svým praktickým dílem, ale i vlivnými teoretickými spisy
 - Nastupuje tzv. nekonečná melodie
 - Jeho prvním úspěchem bylo jeho 3. operní dílo Rienzi, poslední tribun
 - V následujících 3 operách - Bludný Holanďan, Tannhauser, Lohengrin - postupně rozvíjel model německé romantické opery ve smyslu svých zásad
 - Myšlenky zásadní reformy plně uskutečnil v sedmi dílech - např. Tristan a Isolda, Mistři pěvci norimberští, Prsten Nibelungův, Parsifal
- **V 19. století v Rusku byl označený za zakladatele ruské opery Michail Ivanovič Glinka - opery Život za cara, Rusian a Ludmila**
 - Modest Petrovič Musorgskij - zanechal jen jednu operu - Boris Godunov
 - Tito skladatelé patřili do skupiny Mocná hrstka
 - Nejdéle z této skupiny působil Nikolaj Andrejevič Rimskij-Korsakov, který napsal řadu oper - Sněhurka, Carská nevěsta, Zlatý kohoutek
- **První českou operou 19. století byl Dráteník - František Škroup**
 - Zakladatelem české národní opery však byl Bedřich Smetana
 - Dalšími českými operními skladateli byli A. Dvořák, Vilém Blodek, Karel Bendl, Karel Kovařovic
 - Moderní opera 20. století - souvisí s ní expresionismus
 - Využíval klasický tvar opery, ale vylepšil ho o nový psychologický i zvukový výraz
 - Hudba je bohatší a plná (moderní mnohozvuk)
 - Georges Bizet - Carmen - toreadoři - habanéra

Operní pěvci

- Na začátku oper zpívali kastráti
 - Nejznámějším, králem kastrátů byl Farinelli - říká se, že na jeden dech zazpíval 250 not a tón dokázal držet celou minutu

- Operních pěvců v současnosti je v Česku mnoho – např. Jakub Pustina (pravidelně vystupuje v Národním divadle Praha a ve Slovenském Národním divadle Bratislava, zpíval v opeře Carmen, Trubadúr, La Traviatta), Jana Doležalová (vystupovala v známých operách Manon Lescaut, Rusalka, Aida), Dana Dubová, Tomáš Černý, Dana Burešová a Pavla Vykopalová
- V současnosti ve světě jsou velice slavní Carlo Bergonzi (zemřel, italský tenorista, účinkoval ve světových operních divadlech) a Luciano Pavarotti (světoznámý operní zpěvák, přezdíváný „král vysokého C“, procestoval celý svět)